

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(повна назва закладу вищої освіти)

Факультет/інститут _____ геолого-географічний

Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Запорожченко О. В.

_____ 20__ р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Перша долікарська допомога

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)

Спеціальність _____ 014.07 Середня освіта (Географія)

(код і назва спеціальності (тей))

2020 р.

Розробник:

Радаєва Ірина Миколаївна

к.б.н., доцент кафедри фармакології та технології ліків

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру.

Протокол № 1 від. "31" серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

(Буяновський А.О.)
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету:

Протокол № 1 від. "05" вересня 2020 р.

Голова НМК

_____
(підпис)

(Сич В.А.)
(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма вибіркової дисципліни «Перша долікарська допомога» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 014.07 «Середня освіта (Географія)».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є функціональні характеристики організму, патологічні процеси і хвороби, невідкладні стани, санітарно-просвітня робота.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Навчальна дисципліна «Перша долікарська допомога» є складовою частиною блоку вибірових дисциплін циклу, основою для освоєння дисципліни є знання, вміння та навички, отримані в процесі вивчення таких дисциплін як «Вікова фізіологія та шкільна гігієна», «Загальна та вікова психологія».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Термінальні стани. Кровотеча, рани, опіки, відмороження.
2. Невідкладні стани в хірургії та терапії.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: засвоєння теоретичних положень долікарської допомоги, оволодіння практичними навичками надання невідкладної медичної допомоги потерпілим.

Завдання:

- виховання у студентів культури здоров'я як частини загальнолюдської культури;
- оволодіння знаннями, вміннями та навичками щодо забезпечення повного та своєчасного проведення серцево-легеневої реанімації, зупинки кровотечі;
- оволодіння навичками щодо накладання пов'язок та транспортної іммобілізації постраждалих із метою збереження їм життя;
- навчання знанням про причини, ознаки, заходи та методів надання першої долікарської допомоги при травмах та невідкладних станах;
- оволодіння знаннями про основи асептики і антисептики;
- оволодіння правилам безпечної поведінки у різних небезпечних ситуаціях природноготекогенного та соціального характеру.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

ЗК5 - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК7 - здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ФК6 - Здатність здійснювати професійну діяльність вчителя географії, класного керівника, педагога-організатора позакласної та позашкільної виховної роботи на основі аналізу та осмислення педагогічної діяльності, застосування творчого підходу, інноваційних методів та освітніх технологій для відповідного забезпечення належної якості навчально-виховного процесу в закладах освіти

Очікувані результати навчання.

Кінцеві **програмні результати навчання**, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна «Перша долікарська допомога»:

ПРН5 - знає психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів: вікові та індивідуальні психологічні особливості особистості учня, основні психічні процеси, зміст педагогічних теорій, основні категорії педагогіки, методи педагогічних досліджень, закономірності, принципи та методи навчання та виховання, особливості фізичного розвитку учня, функціональні обов'язки вчителя та класного керівника тощо

ПРН21 - вміє оцінити здоров'я особистості, визначити допустимий рівень фізичного навантаження, визначає критерії і показники психічного й психофізичного розвитку дітей, враховує отримані дані при виборі методик і технологій навчання і виховання, розробляє ефективні індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей з особливими освітніми потребами

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- загальні принципи надання першої долікарської допомоги в разі нещасних випадків і гострих станів;
- основні клінічні прояви захворювань внутрішніх органів та заходи їх профілактики;
- види пов'язок та правила їх накладання;
- способи й види транспортування потерпілих;
- види ран і кровотеч, принципи їх виникнення, ознаки, принципи зупинки кровотеч;
- першу долікарську допомогу при опіках та відмороженнях;
- види ушкоджень тканин, кісток, суглобів;
- профілактики травматичного шоку;
- клінічні прояви нещасних випадків, отруєнь, гострих захворювань.

вміти:

- надавати першу долікарську допомогу в різних випадках при:
- відмороженні;
- тепловому і сонячному ударі;
- харчових отруєннях;
- отруєння алкоголем;
- отруєння чадним газом;
- утопленні;
- вивихах;
- ранах;
- переломах;
- опіках;
- непритомності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин, що становить 2 кредити ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Термінальні стани. кровотеча, рани, опіки, відмороження

Тема 1. Поняття про медичну допомогу. Нормативно-правові засади надання домедичної допомоги. Алгоритм огляду постраждалого.

Уявлення про першу долікарську допомогу. Види першої долікарської допомоги. Основні принципи надання першої долікарської допомоги. Методи обстеження хворих, правила проведення суб'єктивного та об'єктивного обстеження хворих. Загальні принципи надання першої долікарської допомоги.

Тема 2. Загальні питання реаніматології. Термінальні стани та проведення реанімаційних заходів. Втоплення. Алгоритм надання першої долікарської допомоги.

Процес умирання організму. Стадії термінального стану (передагонія, агонія, клінічна смерть). Ознаки та закономірності порушення життєво важливих функцій до їх повної зупинки. Термінальна пауза. Поняття про клінічну смерть, її ознаки, найчастіші причини гострих розладів та зупинки кровообігу та дихання. Фібриляція серця, як найчастіша причина зупинки кровообігу. Діагностика відсутності життєво важливих функцій. Можливості відновлення життєдіяльності та методи оживлення. Критерії ефективності та припинення реанімаційних заходів. Ознаки біологічної смерті. Втоплення (первинне і вторинне), його ознаки. Алгоритм надання першої долікарської допомоги при втопленні.

Тема 3. Кровотеча і крововтрата. Тимчасові методи зупинки кровотечі. Алгоритм надання першої долікарської допомоги.

Визначення, класифікація, характеристика кровотеч (артеріальної, венозної, капілярної). Первинні та вторинні кровотечі, їх причини. Внутрішні та зовнішні кровотечі. Величина об'єму циркулюючої крові та залежність стану потерпілого від швидкості витікання та кількості втраченої крові. Патологія гострої крововтрати (геморагічний шок,

анемія). Компенсаторні механізми. Методи тимчасової та остаточної зупинки кровотечі. Значення переливання крові. Важливість донорської служби. Групи крові та резус-належність, індивідуальна сумісність крові. Види і методи переливання крові.

Тема 4. Десмургія. Рани м'яких тканин. Алгоритм надання першої долікарської допомоги.

Десмургія. Асептика та антисептика. Характеристика перев'язувальних матеріалів. Пов'язкибинтові, клейові, хусткові, гіпсові. Види пов'язок: захисні, тиснучі, лікувальні, коригувальні. Правила і техніка накладання пов'язок. Алгоритм надання першої долікарської допомоги.

Тема 5. Шок. Алгоритм надання першої долікарської допомоги.

Поняття про шок, класифікація, основні причини та механізми розвитку, клінічні прояви гіповолемічного, кардіогенного, анафілактичного, інфекційно-токсичного шоків. Загальні принципи надання ПДП при шоках і особливості ПДП при різних видах шоків.

Тема 6. Опіки та відмороження. Електротравма. Алгоритм надання першої долікарської допомоги.

Долікарська допомога при опіках, відмороженнях, електротравмі. Методика обстеження обпечених (визначення глибини, площі й важкості опіку). Принципи реанімації і надання першої медичної допомоги обпеченим та ураженим електричним струмом.

Змістовий модуль 2. Невідкладні стани в хірургії та терапії

Тема 7. Травма. Закриті ушкодження м'яких тканин. Пошкодження кісток і суглобів. Алгоритм надання першої долікарської допомоги.

Травма і травматизм. Закриті ушкодження м'яких тканин (забій, розрив зв'язок, м'язів) їх основні відмінності. Синдром тривалого роздавлювання тканин. Вивихи, переломи кісток. Правила іммобілізації, накладання транспортних шин, іммобілізуючих пов'язок, створення певних положень 8 постраждалим для транспортування до лікувального закладу. Синдром тривалого здавлювання, особливості надання долікарської допомоги на місці пригоди та при транспортуванні до стаціонару. Ушкодження хребта, таза, принципи надання долікарської допомоги, транспортування.

Тема 8. Пошкодження грудної клітини. Черепно-мозкова травма. Алгоритм надання першої долікарської допомоги.

Ушкодження грудної клітки. Клінічні ознаки переломів ребер, поняття про пневмоторакс, особливості надання екстреної долікарської допомоги потерпілим з відкритим пневмотораксом, правила транспортування потерпілих з травмами грудної клітки. Ознаки черепно-мозкової травми. Послідовність дій при наданні домедичної допомоги постраждалим при підозрі на травму голови.

Тема 9. Невідкладні стани при хірургічних захворюваннях. Невідкладні стани при терапевтичних та неврологічних захворюваннях. Алгоритм надання першої долікарської допомоги.

Гострий живіт, прояви гострого холециститу, перитоніту, кишкової непрохідності, гострого апендициту та алгоритм надання першої долікарської допомоги.

Розлади свідомості та їх основні причини. Загальне поняття про сопор та коми. Класифікація та диференційна діагностика ком. Не відкладна допомога. Гострі порушення мозкового кровообігу (ішемічні та геморагічні інсульти). Загально-мозкова та вогнищева симптоматика. Долікарська допомога. Гостра серцева недостатність (серцева астма, набряк легень). Причини, основні механізми розвитку, клінічні прояви, допомога. Ішемічна хвороба серця (інфаркт міокарду, стенокардія, аритмічні еквіваленти). Клініка, діагностика, невідкладна допомога. Гостра дихальна недостатність. Причини, клініка, діагностика, допомога.

Тема 10. Отруєння. Укуси тварин. Алгоритм надання першої долікарської допомоги. Гострі отруєння: харчові, грибами, чадним та світільним газами, хімічними речовинами. Шляхи надходження отрути в організм. Неспецифічні симптоми інтоксикації.

Поняття про харчові інтоксикації та токсикоінфекції, ботулізм. Умови, що сприяють виникненню харчових отруень. Гострий гастрит, ентерит, коліт. Основні принципи детоксикації (загальні та залежно від виду отруень). Промивання шлунку та кишківника. Застосування сорбентів. Профілактика отруень. Характеристика основних видів бойових отруйних речовин. Антидоти. Симптоматичне лікування. Підтримка життєво-важливих функцій. Укуси тварин. Алгоритм надання першої долікарської допомоги.

3. Рекомендована література

Основна

1. Гищак Т.В. Основи медичних знань та медицини катастроф / Т.В. Гищак, О.В. Долинна. – К. : Паливода А.В., 2003. – 140 с.
2. Гострі отруєння грибами: діагностика та невідкладна допомога на догоспітальному етапі: метод. рек. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П.Л. Шупика МОЗ України, Укр. центр наук. мед. інформації та патент.-ліценз. роботи; уклад.: Зозуля І.С., Іващенко О.В., Струк В.Ф. – К., 2010. – 22 с.
3. Жидецький В.Ц. Перша допомога при нещасних випадках: запитання, завдання, тести та відповіді / В.Ц. Жидецький, М.Є. Жидецька. – К. : Основа, 2003. – 124 с.
4. Перша долікарська допомога з основами анатомії та фізіології людини / О.Ф. Кучмістова, А.П. Строкань; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – К.: КНУТД, 2005. – 169 с.
5. Первая доврачебная помощь: Учебник для студентов высших учебных заведений / Б. А. Самура, В.Ф. Черных, И. В. Киреев, Б.Б. Самура . – Харьков: Изд-во Нфа; Золотые страницы, 2004. – 340 с.
6. Малий Ю.В. Транспортна іммобілізація (методичні, біомеханічні, технічні аспекти) / Ю.В. Малий, В.К. Малий. – Т. : Укрмедкн., 2004. – 187 с.
7. Невідкладні стани. Видання друге, доповнене та перероблене. / За ред. М. С. Резеди, В. Й. Кресюка – Львів, 2003. – 891 с.
8. Основи медичних знань / О.Ф. Головка, П.Д. Плахтій, В.О. Головка. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2006. – 291 с.
9. Перша долікарська допомога / О.М. Кіт, О.Л. Ковальчук, І.С. Вардинець, А.О. Боб. – Т. : ТДМУ: Укрмедкн., 2008. – 335 с.

Додаткова

1. Гоголев М. И., Гайко Б. А., Шкуратов В. А., Ушакова В. Й. Основы медицинских знаний учащихся / Под ред. М. И. Гоголева: Проб. учеб. для сред. учеб. заведений. - М.: Просвещение, 1991. – 112 с.
2. Перша медична допомога: Підруч. для населення. - К.: Видавничий дім "Скарби", 1999. -168 с.
3. Піскун І. П., Хобзей М. К., Березовецький А. П. Основи безпеки життєдіяльності. - Л.: «СПОЛОМ», 2001. – 192 с.
4. Роцин Г. Г., Волошин В. О., Волинський П. П. та ін. Медичні сили і заклади державної служби медицини катастроф України територіального рівня та їх визначення: Метод. реком. МОЗ України / Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. - К., 1998.
5. Петрик О.І. Перша допомога при дорожньо-транспортних пригодах / О.І. Петрик, Р.О. Валецька. – Луцьк : Вежа, 2000. – 64 с.
6. Приходько І.І. Перша медична допомога: Навч. посіб. / МВС України. Акад. внутр. військ МВС України. – Харків: Акад. внутр. військ МВС України, 2006. – 55 с.
7. Чуприна О.В. Основи медичних знань: долікарська допомога та медико-санітарна підготовка /О.В. Чуприна, Т.В. Гищак, О.В. Долинна. - К.: Паливода А.В., 2006. - 215 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://www.naiu.kiev.ua/naiu/tslc/index.php>
2. <http://www.nbu.gov.ua/>
3. <http://rada.gov.ua/laws/main/a#Find>
4. <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>
5. <http://www.kmu.gov.ua/control/>
6. <http://uk.wikipedia.org/wiki/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

Залік студент отримує, якщо під час опанування дисципліни він набрав 60 і більше балів.

5. Методи діагностики успішності навчання студентів здійснюються шляхом опитування на лекціях і практичних заняттях, тестування, усного опитування з теоретичного матеріалу (колоквіумів), письмових модульних контрольних робіт.